

Z

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

R. 16 CZYTEL尼亚

KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ

P330

ROK XLVII

WARSZAWA 1999

NR 1-2

Akc. 44/2000 d.

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Klonder – *redaktor*; Elżbieta Mazur – *zastępca redaktora*;
Maria Bogucka, Andrzej Janeczek, Elżbieta Kowalczyk, Jerzy Kowalczyk,
Elżbieta Kowecka, Jerzy Kruppé, Maria Nietyksza, Jan Pazdur, Janusz
Sztetyło, Wojciech Szymański, Jerzy Topolski, Teresa Dunin-Wąsowicz,
Andrzej Wyrobisz – *członkowie komitetu*
Martyna Milewska, Ludmiła Paderewska – *sekretarze*
Sekretarz techniczny Redakcji – Elżbieta Balcerzak

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, Al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105
tel. 620 28 81 w. 146

Wydanie publikacji dofinansował Komitet Badań Naukowych

Skład i druk:

Zakład Wydawniczy *Letter Quality*, 01-216 Warszawa,
ul. Bryłowska 35/38, tel. 631 45 18, 631 41 37
Drukarnia PUIP Jachranka 94

Nakład 650 egz. Arkuszy wydawniczych 35. Papier offset 80 g.
Oddano do składania w sierpniu 1999 r., druk ukończono
w lutym 2000 r.

Dziewięćdziesięciolecie Profesora Jana Pazdura

Redakcja Kwartalnika Historii Kultury Materialnej życzy Jubilatowi,
współtwórcy historii kultury materialnej i naszego pisma,
wielu lat pełnych życiowej pomyślności i naukowych dokonań.

SOMMAIRE

ETUDES ET MATERIAUX

« RUE EN TANT QU'ESPACE SOCIO-CULTUREL DANS LES VILLES DE POLOGNE »

Xe Conférence urbaine sous le patronnage d'honneur de M. Marcin Świącicki,
président de la ville de Varsovie, Varsovie, les 4-6 décembre 1997

Sławomir Gawlas – La rue et les changements du paysage urbain à l'époque de l'octroi des franchises	3
Urszula Sowina – La rencontre auprès du puits dans la ville du bas moyen âge	27
Cezary Buśko – Etudes archéologiques des rues de Wrocław	39
Małgorzata Chorowska, Czesław Lasota – Des portiques et des pas de porte médiévaux en Silésie	51
Rafał Eysymontt – Transformations des suites des façades des rues dans les villes silésiennes selon les sources écrites, cartographiques et iconographiques	77
Przemysław Tyszką – Rue Szewska à Cracovie, lieu d'un brigandage commis au printemps 1497	103
Hanna Zaremska – Le quartier Juif de Cracovie: XIV ^e –XV ^e siècles	113
Andrzej Janeczka – Des rues ethniques dans les villes de la Ruthénie Rouge aux XIV ^e –XVI ^e siècles	131
Jerzy Motylewicz – Des rues ethniques dans les villes des régions de Przemysł et de Sanok aux XVII ^e –XVIII ^e siècles	149
Krzysztof Mikulski – Des changements dans la structure professionnelle des habitants et les noms de rue à Toruń médiéval et moderne	157
Józef Maroszek – Les rues de Vilnius aux XIV ^e –XVIII ^e siècles	163
Stanisław Latour – Les intérieurs des rues dans les villes de Poméranie Occidentale	187
Stanisław Wiech – L'importance et les fonctions de la rue d'un bourg dans la vie des communautés locales dans la seconde moitié du XIX ^e siècle, sur l'exemple du région de Kielce	205
Andrzej Stawarz – Fonctions socio-culturelles des rues dans un centre urbain industriel au XIX ^e et au début du XX ^e siècle, sur l'exemple de Żyrardów	225
Paweł Styk – La rue de la gare à Lublin dans les années 1876–1914	237
Ewelina Kowal, Stefan Kowal – L'image culturelle et politique des rues de Poznań (1815–1939)	249
Tadeusz Rosłanowski – En conclusion à la Conférence	269

COMPTES RENDUS, NOTES ET CRITIQUES

v. sommaire polonais 273

CHRONIQUE SCIENTIFIQUE

Mgr Leszek Gajewski (14 juin 1927–6 août 1998) – Wojciech Szymański	321
Chojnice à la lumière des études archéologiques. Colloque scientifique à Chojnice, le 6 mars 1998 – Jacek Knopek	324
VI ^e Colloque international de l'histoire de l'armement. Malbork, les 5–7 novembre 1998 – Tomasz Kurasiński	325
L'artisanat artistique. III ^e session de la Section varsoivienne de l'Association des historiens d'art, Varsovie, 20 octobre 1998 – Joanna Paprocka-Gajek	327

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

“THE STREET AS SOCIALLY AND CULTURALLY SIGNIFICANT SPACE IN POLISH TOWNS”

The 10th Conference on Towns, organised under the auspices of the President
of Warsaw, Marcin Świącicki, Warsaw, 4–6 December 1997

Part II

Sławomir Gawlas – The street and the changes of the town landscape in the foundation period	3
Urszula Sowina – A meeting at the well in the mediaeval town	27
Cezary Buško – Excavations in the streets of Wrocław	39
Małgorzata Chorowska, Czesław Lasota – Mediaeval porches and thresh- holds in Silesia	51
Rafał Eysymontt – The development of frontages in Silesian town on the basis of written, cartographic and iconographic sources	77
Przemysław Tyszką – Szewska Street in Cracow – the scene of robbery in the spring of 1497	103
Hanna Zaremska – Jewish street in Cracow in the 14th and the first half of the 15th c.	113
Andrzej Janeczek – Ethnic streets in the towns of Red Ruthenia in the 14th – 16th c.	131
Jerzy Motylewicz – Ethnic streets in the towns of Przemyśl and Sanok regions in the 17th – 18th c.	149
Krzysztof Mikulski – Alterations in the professional structure of inhabitants and street names in Toruń since the Middle Ages	157
Józef Maroszek – The streets of Vilnius in the 14th – 18th c.	163
Stanisław Latour – Street interiors in the towns of Western Pomerania	187
Stanisław Wiech – The functions of provincial town streets in the life of local communities in the second half of the 19th c. (exemplified by the Kielce region)	205
Andrzej Stawarz – The social and cultural functions of streets in an industrial town in the 19th and early 20th c. (from research on the town of Żyrardów) .	225
Paweł Styk – The station road in Lublin in the years 1876–1914	237
Ewelina Kowal, Stefan Kowal – The cultural and political face of the streets of Poznań (1815–1939)	249
Tadeusz Roslanowski – The summary of the Conference	269

REVIEWS, REPORTS, NOTES

(ref. Polish contents)

273

CHRONICLE

Leszek Gajewski (14 June 1927 – 6 August 1998) – an obituary – Wojciech Szymański	321
“Chojnice in excavations”: a seminar in Chojnice, 6 March 1998 – Jacek Knopek	324
The 6th International Colloquium on the History of Arms, Malbork 5–7 November 1998 – Tomasz Kurasiński	325
“The artistic craft”. The 3rd Session of the Warsaw Division of the Association of Art Historians, Warsaw 20 October 1998 – Joanna Paprocka-Gajek	327

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

„ULICA JAKO PRZESTRZEŃ SPOŁECZNO-KULTUROWA W MIASTACH POLSKICH”

X KONFERENCJA MIEJSKA POD HONOROWYM PATRONATEM
PANA PREZYDENTA MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY, MARCINA ŚWIĘCICKIEGO
WARSZAWA, 4-6 GRUDNIA 1997 ROKU

Cz. II

Sławomir Gawlas – Ulica a zmiany krajobrazu miejskiego w okresie lokacji	3
Urszula Sowina – Spotkanie u studni w późnośredniowiecznym mieście	27
Cezary Buśko – Badania archeologiczne ulic wrocławskich	39
Małgorzata Chorowska, Czesław Lasota – Średniowieczne podcienia i przedproża na Śląsku	51
Rafał Eysymontt – Przemiany pierzei ulicznych w miastach śląskich na pod- stawie źródeł pisanych, kartograficznych i ikonograficznych	77
Przemysław Tyszka – Ulica Szewska w Krakowie – miejsce rozboju dokona- nego wiosną roku 1497	103
Hanna Zaremska – Ulica Żydowska w Krakowie: XIV – pierwsza połowa XV wieku	113
Andrzej Janeczek – Ulice etniczne w miastach Rusi Czerwonej w XIV–XVI wieku	131
Jerzy Motylewicz – Ulice etniczne w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w XVII i XVIII wieku	149
Krzysztof Mikulski – Zmiany w strukturze zawodowej mieszkańców a nazew- nictwo ulic w średniowiecznym i nowożytnym Toruniu	157
Józef Maroszek – Ulice Wilna w XIV–XVIII wieku	163
Stanisław Latour – Wnętrza uliczne w miastach Pomorza Zachodniego	187
Stanisław Wiech – Znaczenie i funkcje małomiasteczkowej ulicy w życiu lokal- nych społeczności drugiej połowy XIX wieku (na przykładzie Kielecczyny)	205
Andrzej Stawarz – Funkcje społeczno-kulturowe ulic w ośrodku miejsko- przemysłowym w XIX i początku XX w. Z badań nad Żyrardowem	225
Paweł Styk – Ulica dworcowa w Lublinie w latach 1876–1914	237
Ewelina Kowal, Stefan Kowal – Kulturowo-polityczne oblicze ulic Poznania (1815–1939)	249
Tadeusz Roslanowski – Podsumowanie Konferencji	269

RECENZJE

Maria Lityńska-Zajac, Roślinność i gospodarka rolna w okresie rzymskim. Studium archeobotaniczne – Jerzy Kolendo	273
Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany, red. Kazimierz Rymut, t. 1: A-B, t. 2: C-D – Elżbieta Kowalczyk	277
Adalbertus, t. 1–3 – Elżbieta Kowalczyk	282
Krystyna Bockenhejm, Przy polskim stole – Elżbieta Kowicka	287
Mieszczanństwo gdańskie, red. Stanisław Salmonowicz – Andrzej Wyrobisz	290
Elżbieta Kowicka, Sprzedać! Kupić! Sklepy warszawskie z artykułami domowymi 1830–1870 – Stefania Kowalska-Glikman	293

Stanisław Wiech, Miasteczka guberni kieleckiej w latach 1870–1914. Zabudowa – rozwój – społeczeństwo – Lech Stępkowski	296
---	-----

SPRAWOZDANIA I ZAPISKI 301

KRONIKA NAUKOWA

Mgr Leszek Gajewski (14 czerwca 1927 – 6 sierpnia 1998) – Wojciech Szymański	321
„Chojnice w świetle badań archeologicznych”. Seminarium naukowe w Chojnicach, 6 marca 1998 r. – Jacek Knopek	324
VI Międzynarodowe Kolokwium Historii Uzbrojenia, Malbork, 5–7 listopada 1998 r. – Tomasz Kurasiński	325
„Rzemiosło artystyczne” – III Sesja Warszawskiego Oddziału Stowarzyszenia History- ków Sztuki, Warszawa, 20 października 1998 r. – Joanna Paprocka-Gajek	327

